

Wass Albert: Zsoltár és trombitaszó

2014 szeptember 15. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

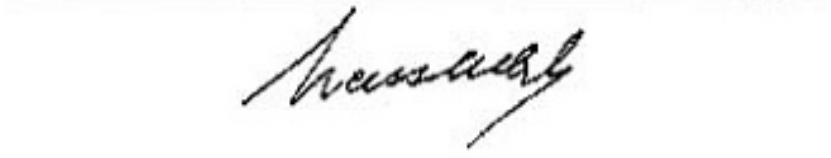
Mérték

Ültem a kertben és hallgattam a tavaszi csöndet. Vasárnap volt. Pihentek az ekék és boronák, a falu útján lassú mozgású emberek jártak.

Valami ünnepies békesség lebegett a dolgok fölött. Szinte tapintani lehetett, szagát érezni, mint régen, iskolás

koromban, mikor a vasárnapoknak levendula és ódon templomszaguk volt.
A vasárnapi nyugalom, a jól végzett heti munka nyugalma érzett a csöndben, mely a falu fölött s a kert fölött azon a délel?ttön szétterpeszkedve lebegett, mint valami nagy, láthatatlan, tiszta felh?. Az ilyen tavaszi csönd a legcsodálatosabb valami. Egységes és tömör, mint maga a természet ébred? és követel? rendje. De ugyanakkor valósággal mozaikszer?: ezer, meg ezer apró hangból és színb?l tev?dik, mozdulatból és mozdulatlanságból, az ember el se hinné, mennyi minden van együtt egy ilyen tavaszi csöndben.

A délel?tti napfényben fürd? kert élénkzöld hallgatásán, mint apró kis kék selyemszalagok lebegtek csokorra kötve a rigók könny? füttyei. A fülemüle szava széles tarka szivárványt húzott keresztül ezen a csöndön s a vadgalambok búgásai, mint apró lila tollak díszítették, akárcsak bokrok tövét az ibolyák. Valahol bégetett egy bárány s egy kakas kukorékolt s ez a két hang is könny? volt, úszott és lebegett a békesség fölött.
Ilyen volt az a csönd, amelyikben ültem a kerti padon, vasárnap. Istentisztelet ideje volt. Házunkba már begy?ltek a falu magyarjai, topogva helyezkedtek el az ebédl?szobában. A hegyen át megérkezett gyalogszerrel a tiszteletes úr is, mint hosszú esztend?k óta mindig.
A rigófütty cifrázta kerti csöndben, ültem mozdulatlanul. Lentr?l a falu alatti rétr?l, ahol a leventék gyakorlatoztak, szaggatott trombitaszó szaladt föl vidám lábakon s úgy nyílott ki a vasárnapi falu fölött, mint valami játékos szín? piros virág. Szinte táncoltak a hangok a kert fái közt, hetykén, legényesen. Aztán egyszerre csak meghallottam a zsoltárt, ahogy házunk nyitott ablakán kihullt s szétomlott a tavaszi napsütésben.

„Te benned bíztunk eleit?l fogva…”
Szempillantás alatt összekeveredett a két hang a csönd nagy kék burája alatt, a zsoltár hangja, meg a trombitaszó. Különös keveredés volt, szinte zavartan hallgattam s egyszerre régi képek árnyéka vet?dött az emlékezetemre. Igen, abban a pillanatban történt, mikor a zsoltár és a trombita hangjai összekeveredtek a fülemben. A hangok egyszerre mélységet nyitottak valahol és ebb?l a mélységb?l tisztán és világosan kibomlott a múltak képe és a múltakon keresztül szivárványosan átívelt az életünk is.
Zsoltár és trombitaszó. Ez a két hang kísérte életünket végig, ameddig csak emlékezetem látott s azon túl is, ahogy tudásom a múltakat ismerte. Mindig csak ez a kett?: zsoltár és trombitaszó. Néha csak az egyik, néha csak a másik s olykor, nagyszer?, vagy borzongató pillanatokban, együtt a kett?.
Ahogy ott a kerti padon ültem a két hang között s a nagy tavaszi csöndben: láttam magunkat, régi gyermekeket, ugyanabban a kertben, egy régi napon. A falun huszárok mentek ár, pompás lovakon, szólott a trombitájuk s mi, gyerekek nagyra tárt szemekkel csodáltuk ?ket. Csillogó kardját kötette apám is, pengett sarkantyúja a lépcs? kövén, s a nagyszobában kis csoport magyar – vénasszonyok, vénemberek – lehajtott fejjel keresték az Istent, aki egyedül tudhatta a jövend?t. Nagyapám és nagyanyám is ott ültek közöttük könnyes szemmel, s míg mi a huszárokat csodáltuk: ?k apám harcos útját ajánlották Isten figyelmébe, aki indult a hazát védeni. Reszketve és öregesen, tört hangokkal döcögött a zsoltár odabent s kint elnyelte hangját a nóta és a trombitaszó, mint ahogy a fegyverek józanító hideg csillogását is elfödte a sok-sok tavaszi virág.
Dehogyis figyeltünk mi a zsoltárra akkor. A huszárokra meresztettük szemünket, apámban gyönyörködtünk, aki olyan volt közöttünk, mint a meséb?l kilép? királyfi, ahogy indul a hétfej? sárkány ellen virág és trombitaszó között. A mese elment, sokáig híre sem volt. Aztán hirtelen nagyon csúnya, ismeretlen mesévé változott, soha olyant nem hallottam addig. Nem a királyfiak gy?ztek, hanem a sárkányok.
A nagyszobában megint szólott a zsoltár. Úgy látom ott magunkat, mintha ma lett volna. Tél volt, ködös, diderget?, embertelen és félelmetes tél. Ültünk a székeken, most már nagyon sokan. Most már alig fértünk. Most már mi is ott ültünk s azok is, akik akkor velünk együtt fegyvert és virágot csodáltak, énekeltek és irigyked? szemmel mesét álmodtak a huszárlovak lábai elé. Mind ottan voltunk, falubeli magyarok, azon a napon. Pedig még csak vasárnap sem volt az a nap.
És szólott a zsoltár. De úgy szólott, hogy mindenki sírt bele, „Perelj Uram perl?immel…” – zokogták kétségbeesett vívódással a szavak és kint a falu útján akkor is katonák meneteltek s a zárt ablakokat megremegtette olykor a trombitaszó. Csakhogy ez a trombitaszó nyers volt és idegen s a katonák, akik a szavára vég nélkül jöttek: lomposak, idegenek és gorombák voltak, letépték falunkról a békét, a nyugalmat, a rendet és betaposták a téli út hideg sarába.
Attól kezdve csak a zsoltár maradt nekünk, a trombitaszó másoknak jutott. Nekünk nem zengett, csak kiabált, durván és hetykén, barbár kegyetlenséggel. Hanem a zsoltárt nem lehetett elpusztítani. Ott a kerti padon ülve tisztán és világosan láttam, olyan tisztán, mint még sohasem, a zsoltárt, ahogy, mint egy nagy láthatatlan kötél, összef?zött bennünket eltéphetetlenül. És rikoltozhatott a trombitaszó és kurjantozhattak idegen énekek, a zsoltár megn?tt és felülemelkedett három falun és embereken és akkora nagy hatalmasság volt, hogy ma is emlékszem, amikor ezt énekeltem: „Er?s várunk nekünk az Isten és fegyverünk ellenség ellen…” – valóban úgy éreztem, mintha fegyver volna a kezemben. A zsoltár már nem is magunknak szólott akkor, nem is az Istennek talán. Magyarul szólott és mindazoknak, akik ellenségeink voltak abban az id?ben. Azokban a komisz, vad esztend?kben, melynek emlékezetét?l még ott, a vasárnapi békességt?l csöndes kertben is, összeszorultak a fogaim s a kezem ököllé merevedett, anélkül, hogy észrevettem volna.
Ültem, s nehéz esztend?k fekete szekerei dörömböltek át a lelkemen. Ad-e az élet valaha is kárpótlást azokért az esztend?kért? Amiket akkor elvesztettem, fiatalságban, szabadságban, abban, hogy a fejemet fölemelni sem bírtam, ad-e valamit az élet azért a sok csúnya látásért, amit a szemem akkor magába szívott, azért a sok undorért és förtelemért, ami a lelkemet akkor békétlenné mázolta?
A csönd hallgatott a kert fái közt. Hallgatott a falu is, nem tudott felelni.
Abban a percben a bokrok közül el?pattant vidám kacagással a fiam. Odahívtam magamhoz. Megfogtam a kezét s egy darabig nem szólottam semmit. A gyermek megérzett valamit abból, ami a lelkemben volt. Mintha h?vös lehelet érte volna, arcáról lehervad a kacagás. Egészen komolyan állott mellettem.
– Hallod? – kérdeztem hirtelen.
A rigódallal cifrázott csenden keresztül újra és egészen tisztán hallatszott a házból kiöml? zsoltár szava s ugyanabban a pillanatban lent a leventék trombitája felelt rá.
– Melyiket szereted jobban?
A gyermek figyelte az összefonódott hangokat. Aztán csillanó szemmel, hirtelen felelt.
– A trombitát!
– S miért a trombitát? – faggattam tovább.
A gyermek elakadt, gondolkodott. Kis arca nagyon komoly volt abban a percben, szinte idegen.
– Mert – mondotta lassan – a trombita olyan, hogy mindig menni kell, és el?re nézni, ha hallja az ember… és ez szép, menni, és el?re nézni, mint a katonák.

Abban a pillanatban világosan és tisztán megéreztem, hogy a gyermek eltalálta a helyes szavakat. Igen, a trombita olyan, hogy el?re viszi azt, akihez szól. El?re, jó sorsba, vagy rossz sorsba, de mindig el?re és mindig fölemelt fejjel, büszkén, hetykén, kicsit dacosan és nagyon sok lelkesedéssel. És ez a szép benne éppen. Menni tanítja az embert, sárkányöl? királyi-kedvvel, valami lelkes, szép örömmel, ami maga az élet értelme.
És egyszerre tisztán láttam a trombitaszót, és tisztán láttam a zsoltárt és a magunk életét a kett? között. A trombitaszót, amelyik el?re visz és a zsoltárt, amelyik helyben áll. Szelíd er?vel, de rettenetesen nagy er?vel áll helyben a zsoltár, s aki beléje kapaszkodik, azt semmiféle vihar kimozdítani nem képes onnan.
S egyszer megértettem azt is, hogy miért volt minden úgy, ahogyan volt. Mert csak a trombitaszóra ügyeltünk azon a régi-régi gyermekkori napon, mi és apáink is. Csak néhány reszket?szájú öreg menekült a zsoltárhoz akkor, akik már közel állottak az elmúláshoz és az Istenhez s így megérezték a jövend? kénköves szagát, amit el?lünk eltakart a csillogó lelkesedés. El?ször csak a trombitaszó volt, ami betöltötte világunkat… azután csak a zsoltár maradt. Semmi egyéb.
Egyszerre azt is megértettem, hogy miért szép az, ha egyszerre hallja az ember mind a kett?t. Mert mind a kett? kell ahhoz, hogy nemzet és ember nemzethez és emberhez méltó életet tudjon élni ezen a világon. El?re menni és megmaradni a zsoltár szavával: ez az ember és a nemzet legnagyobb törvénye.
S egyszerre, ott, a kerti padon, három év után megértettem magát a fölszabadulást is; a zsoltár mellett csak nép voltunk. A trombitaszó által lettünk nemzetté megint. Ahogy erre gondoltam, tisztán és világosan láttam magunkat azon az emlékezetes augusztusi napon, dübörg? szívvel és föllobogózott lélekkel a nagyszobában állani és könnyt?l csillogó szemekkel énekelni a zsoltárt, amely így hangzott akkor: „Isten áldd meg a magyart…” – és kint idegen trombitaszó mellett, mint vert hadsereg menetelt el falunkból huszonkét esztend? kínja és szenvedése és a fülünkben halkan fölriadt a régi huszártrombita.
Igen, és hirtelen azt is megértettem, hogy ez a története az egésznek.

Állottunk mozdulatlanul a zsoltár szavaiba kapaszkodva, hosszú, nyomott esztend?kön át. Míg év évre szállt el a fejünk fölött. Szelíden és gyönge-védtelenül, de a szelíd védtelenség emberfeletti erejével álltunk a helyünkön, míg az idegen trombitaszó jött, belerikoltott zsoltárainkba és aztán elvonult megint. Mi pedig álltunk a zsoltár árnyéka alatt… és magyarok maradtunk.
Ennyi volt az egész.
Ma pedig folytatjuk a nemzetek útját, régi trombitaszóval a fülünkben, ahol apáink abbahagyták.

Az Ország, 1943. július 10.

Wass Albert

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu]]>

Ajánló